

Læreplan i vg2 gull- og sølvsmedhåndverk

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Vg2 gull- og sølvsmedhåndverk handler om produksjon av smykker, drakt- og koftesølv og korpusgjenstander i edle metaller. Gjennom praktisk arbeid og bruk av materialer, verktøy, maskiner og håndverksteknikker utvikler elevene håndlag og forståelse av skapende arbeidsprosesser og fagenes egenart. Programfagene skal forberede elevene til håndverksproduksjon i edle metaller og gi innsikt i salg av varer og tjenester.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg2 gull- og sølvsmedhåndverk skal bidra til å utdanne framtidens håndverkere. Elevene skal oppleve mestring og finne sin egen faglige identitet gjennom å utvikle håndlag og reflektere over håndverksutførelsen i gull- og sølvsmedfagene. Programfagene skal bidra til utvikling av nye produkter med utgangspunkt i bærekraft, kvalitet, kultur og historie. Fagene fremmer etisk bevissthet gjennom refleksjon over hvordan produksjonsprosesser og produkter innenfor gull- og sølvsmedhåndverk påvirker miljø og sosiale forhold. Videre skal programfagene stimulere elevene til å reflektere over nasjonale- og internasjonale kulturers påvirkning på utvikling av nye produkter.

Kjerneelementer

Håndverk og tradisjon

Kjerneelementet håndverk og tradisjon handler om å forme metall med tradisjonelle og nye teknikker for å lage ulike produkter innenfor gullsmed-, sølvsmed- og filigransølvsmedfaget. Det innebærer praktisk håndverksarbeid i et verksted. Videre handler det om hvordan kultur og håndverkstradisjoner kan gi grunnlag for videreføring og utvikling av produkter.

Verktøy og materialer

Kjerneelementet verktøy og materialer handler om å lage, tilpasse, vedlikeholde og bruke verktøy på en etisk og trygg måte og i tråd med gjeldende regelverk og gode arbeidsrutiner. Videre handler det om metallenes kjemiske og fysiske egenskaper. Det innebærer å se sammenhengen mellom valg av materialer og bruk av verktøy og maskiner.

Design og entreprenørskap

Kjerneelementet design og entreprenørskap handler om å utvikle en idé til ferdig produkt gjennom tegneteknikker, modellering, utprøvinger på verksted og ved bruk av digitale ressurser. Videre handler det om å være kjent med salg

av varer og tjenester og med prissetting, kundekommunikasjon og markedsføring. Det omfatter regelverk og avtaler som regulerer opphavsrett og innblikk i avtaler som regulerer et arbeidsforhold, og hvordan dette brukes på en arbeidsplass innenfor gull- og sølvsmedhåndverk.

Helse, miljø og sikkerhet

Kjerneelementet helse, miljø og sikkerhet handler om å redusere skader på det ytre miljøet ved å arbeide i tråd med gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet. Videre handler det om å bruke kjemikalier og roterende maskiner for bearbeiding av metaller på en måte som ivaretar helsen og arbeidsmiljøet. Det omfatter ergonomiske arbeidsstillinger og trygge arbeidsrutiner og bruk av verneutstyr, datablad og bruksanvisninger som en integrert del av alt arbeid på gull- og sølvsmedverkstedet.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg2 gull- og sølvsmedhåndverk handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle identitet og å ta ansvarlige valg i eget liv og i skapende arbeid. Det handler også om hvordan man kan gi uttrykk for egne opplevelser, tanker og meninger i samarbeid med andre og i arbeidet med oppgaver innenfor gull- og sølvsmedhåndverk.

Demokrati og medborgerskap

I vg2 gull- og sølvsmedhåndverk handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om kritisk refleksjon rundt hvordan materialer blir utvunnet, og av hvem. Det innebærer å se sammenhenger mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter og hvordan de kommer til uttrykk i håndverkstradisjonen. Videre handler det om å ta aktivt del i samfunnet og gi uttrykk for egne opplevelser, tanker og meninger i et flerkulturelt samfunn.

Bærekraftig utvikling

I vg2 gull- og sølvsmedhåndverk handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk over hvordan produksjonsmetoder henger sammen med handel med nasjonale, samiske og internasjonale produsenter. Videre handler det om fagenes rolle i arbeidet med å verne og sikre verdens kultur- og naturarv og i å fremme regionale og lokale kulturer og produkter. Bærekraftig utvikling handler også om å vurdere gjenbruk av edle metaller til nyutvikling av produkter i ulike materialer og om entreprenørskap med vekt på kvalitet og etisk produksjon i ressursforvaltningen. Videre handler det om trygg håndtering av kjemikalier for å ivareta helse, miljø og sikkerhet i produksjonen.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg2 gull- og sølvsmedhåndverk innebærer å uttrykke egne meninger, lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale om faglige emner. Det innebærer å bruke fagspråk i drøfting av og refleksjon over faglige emner og bygge opp argumentasjon og tilpasse muntlig tekst til presentasjon av eget arbeid og i samtale med kunder, leverandører og andre samarbeidspartnere.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg2 gull- og sølvsmedhåndverk innebærer å bruke fagspråk og varierte skrivestrategier for å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det betyr videre å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, bygge opp argumentasjon og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve. Det innebærer også å lage tegninger og presise beskrivelser av arbeidsprosesser og revidere egne tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg2 gull- og sølvsmedhåndverk innebærer å finne og vurdere eksplisitt og implisitt informasjon i ulike kilder og tekster som bilder, illustrasjoner, arbeidstegninger og mønstre på en kritisk måte som lar seg etterprøve. Det innebærer å sammenligne, tolke og systematisere informasjon i ulike tekster, tegninger, bilder og illustrasjoner for å trekke faglige slutninger.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg2 gull- og sølvsmedhåndverk innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra tallmateriale for å beregne pris, vekt, volum, vinkler, styrkeforhold og tidsbruk. Det innebærer også å bruke og bearbeide informasjonen for å forstå og vise sammenhenger og å sammenligne og presentere resultater på ulike måter.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg2 gull- og sølvsmedhåndverk innebærer å bruke digitale ressurser til å innhente informasjon, og å kommunisere og presentere eget arbeid. Digitale ferdigheter vil videre si å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering gull- og sølvsmedhåndverk

Kompetansemål etter gull- og sølvsmedhåndverk

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske teknikker i arbeid med metaller ved å sage, file, lodde og smi, og reflektere over egen arbeidsprosess
- planlegge, gjennomføre og presentere utprøvinger av teknikker innenfor sølvsmed-, filigrans- og gullsmedarbeid
- vurdere gjenbruk av produkter og materialer og gjøre rede for ressursforvaltning og bærekraft i eget arbeid
- beregne tid og pris på egne produkter og tjenester og vurdere sammenhengen mellom materialvalg, produktivitet og lønnsomhet
- lage, tilpasse, bruke og vedlikeholde maskiner, eget verktøy og utstyr i henhold til gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- vurdere, velge og bruke forskjellige materialer og formelementer for å skape varierte uttrykk
- vurdere, dokumentere og utføre trygg bruk og avfallshåndtering av kjemikaler og materialer
- gjøre rede for trygg bruk av sikkerhetsdatablader og gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- drøfte hvilke krav og forventninger som stilles til et likeverdig og inkluderende yrkesfelleskap, og beskrive hvilke plikter og rettigheter arbeidsgiver og arbeidstaker har i arbeidslivet

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget gull- og sølvsmedhåndverk når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker begge programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget gull- og sølvsmedhåndverk. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget gull- og sølvsmedhåndverk ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget gull- og sølvsmedhåndverk basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering design og produktutvikling

Kompetansemål etter design og produktutvikling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske ulike materialers egenskaper og bruksområder og anvende kunnskap om dette i eget arbeid med design og produktutvikling
- beskrive og dokumentere produksjonsmetode fra idé til ferdig produkt, etter bestilling fra kunde og i eget arbeid
- utarbeide og bruke tegninger og annen visuell informasjon for å presentere eget design
- gjøre rede for dagens trender og tidligere epokers produkter og bruke kunnskap om dette i eget arbeid med sølvsmed-, filigrans- og gullsmedhåndverk
- bruke fagterminologi og presentere og markedsføre egne produkter og tjenester med kunder, leverandører og andre samarbeidspartnere
- bruke kildehenvisning og vurdere kildebruk med tanke på opphavsrettigheter i eget arbeid
- gjøre rede for gull- og sølvsmedhåndverkstradisjoner i ulike kulturer og bruke denne kunnskapen i eget arbeid

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget design og produktutvikling når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker begge programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget design og produktutvikling. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen

faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget design og produktutvikling ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget design og produktutvikling basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Gull- og sølvsmedhåndverk: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Design og produktutvikling: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Gull- og sølvsmedhåndverk og design og produktutvikling: Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Gull- og sølvsmedhåndverk: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Design og produktutvikling: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Gull- og sølvsmedhåndverk og design og produktutvikling: Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir

utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.